

OHJE VASTAANOTTOKESKUKSESSA TOIMIVILLE VAPAAEHTOISILLE

Tervetuloa Punaisen Ristin vapaaehtoiseksi. On hienoa, että olet päättänyt antaa aikaasi vapaaehtoistoiminnalle ja tukea siten vastaanottokeskuksen asukkaiden kotoutumista. Nämä ohjeet ja säännöt on tehty tukemaan sinua vapaaehtoisena ja varmistamaan toiminnan turvallisuus sekä avunsaajille että vapaaehtoisille.

Punaisen Ristin periaatteet

Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun liikkeen toimintaa ohjaa seitsemän periaatetta: Inhimillisuus, tasapuolisuus, puolueettomuus, riippumattomuus, vapaaehtoisuus, yleismaailmallisuus ja ykseys. Punaisen Ristin vapaaehtoisilla ja työntekijöillä on velvollisuus noudattaa näitä periaatteita. Punainen risti ja punainen puolikuu tunnetaan parhaiten kansainvälisenä suojamerkinä. Jokainen vapaaehtoinen on maailmanlaajuisen liikkeen näkyvä edustaja. Siksi yhteisten periaatteiden, näiden ohjeiden sekä järjestön eettisten ohjeiden noudattaminen on tärkeää. Myös turvapaikanhakija- ja vastaanottotyössä järjestön toimintaa ohjaa pyrkimys tasapuolisesti auttaa ja suojella avun tarpeessa olevia ihmisiä.

Kaikki Suomen Punaisen Ristin vapaaehtoiset kuuluvat oman paikkakuntansa paikallisosastoon. Kaikki vapaaehtoiset luovat profiilin OMA Punaiseen Ristiin (oma.punainenristi.fi), tätä kautta osasto jakaa vapaaehtoisilleen tietoa osaston toiminnasta.

Lisätietoa: *Eettiset ohjeet ja Vastaanottokeskuksen vapaaehtoissopimus*

Vaitiolovelvollisuus

Vastaanottokeskuksessa toimivat vapaaehtoiset ovat vaitiolovelvollisia. Älä kerro ulkopuolisille asukkaiden henkilökohtaisia asioita. Kaikki mitä näet ja kuulet asukkaista, jää sinun omaan tietosi. Vastaanottokeskuksissa käytämme asukkaista vain etunimiä. Kaikki eivät halua tulla tunnistetuiksi. Jos jokin asia askarruttaa, voit keskustella siitä henkilökunnan tai oman toimintaryhmän vastuuohjaajan kanssa.

Vaitiolovelvollisuudesta huolimatta sinun täytyy raportoida tietyistä asioista. Jos saat tietää, että vastaanottokeskuksen asukas, työntekijä, vapaaehtoinen tai muu henkilö on hengen tai terveyden vaarassa, kerro asiasta asianmukaiselle viranomaiselle. Toimi samoin, jos sinulla herää huoli lapsen hyvinvoinnista. Jos tilanne ei ole akuutti, keskustele asiasta ensin toiminnan vastuuhenkilön kanssa. Myös henkilöön itseensä kohdistuva vaara on peruste poiketa vaitiolovelvollisuudesta.

Lisätietoa: *Vastaanottokeskuksen vapaaehtoissopimus*

Vapaaehtoisten vakuutus

Suomen Punaisen Ristin toiminnassa sattuneissa tapaturmissa ja vahingoissa ovat etusijalla toimijoiden omat henki-, vapaa-ajan tapaturma- sekä kotivakuutukset. Suomen Punaisella Ristillä on vapaaehtoistoimintaa varten kaksi valtakunnallista vakuutusta, yksityistapaturmavakuutus ja vastuuvakuutus. Vapaaehtoistoiminnan yksityistapaturmavakuutus (SP3552326) korvaa Punaisen

Ristin vapaaehtoisille sattuneet tapaturmat ja niiden hoitokulut sekä henkilövahingon yhteydessä aiheutuneet materiaaliset vahingot. Vapaaehtoistoiminnan yksityistapaturmavakuutukset ovat Ifissä.

Suomen Punaisen Ristin toiminnan vastuuvakuutukset ovat LähiTapiolassa. Järjestön toiminnan vastuuvakuutus (312-1044074-3) korvaa vakuutetussa toiminnassa toiselle aiheutettuja henkilö- tai esinevahinkoja, joista Suomen Punainen Risti on toiminnan järjestäjänä korvausvastuussa. Tämä tarkoittaa ns. kolmannelle osapuolelle, järjestön ulkopuoliselle henkilölle/taholle sattuneita vahinkoja, joiden syntymiseen olemme omalla toiminnallamme vaikuttaneet tai sen aiheuttaneet.

Lisätietoa: *Vapaaehtoistoiminnan vakuutukset 2022*

Media ja valokuvaaminen

Vastaanottokeskuksen henkilökunta (yleensä johtaja tai apulaisjohtaja) vastaa kaikista mediayhteyksistä. Kaikki vastaanottokeskukseen liittyvät kysymykset ohjataan henkilökunnalle. Voit kertoa omasta vapaaehtoistoiminnastasi, mutta sovi siitä etukäteen johtajan kanssa.

Suojelua Suomesta hakevat ovat haavoittuvassa asemassa ja heidän valokuviansa päätyminen julkisuuteen voi saattaa heidät vaaraan. Vastaanottokeskuksissa ei saa valokuvata. Jos valokuvaaminen kuitenkin on olennainen osa järjestettävää toimintaa, on kaikilta kuvissa esiintyviltä pyydettävä lupa. Lasten osalta luvan antavat huoltajat. Sovi kuvaamisesta etukäteen keskuksen henkilökunnan kanssa. Vastaanottokeskuksen asukkaalle on myös kerrottava selvästi kuvan käyttötarkoitus. Kuvien julkaisu netissä on kiellettyä ja kaikenlaisesta julkaisusta tulee aina sopia erikseen kirjallisesti kaikkien kuvassa esiintyvien kanssa ja henkilökunnan kanssa.

Turvallisuus

On toivottavaa, että vapaaehtoiset eivät toimisi yksin, vaan parina olisi aina joko toinen vapaaehtoinen tai työntekijä. Lasten kanssa toimittaessa toimitaan aina pareittain lasten turvallisuuden takaamiseksi (poikkeuksena toiminta, jossa yksin toimiminen on välttämätöntä, ja jota varten vapaaehtoiset on nimenomaisesti valittu ja perehdytetty, ja heidän rikostaustat on selvitetty).

Alle 18-vuotiaat voivat osallistua ryhmätoimintaan ja aikuisten koordinoimaan vapaaehtoistoimintaan, mutta eivät henkilökohtaiseen ystävätoimintaan (ts. alle 18-vuotiaat eivät yksin voi toimia turvapaikanhakijan tai maahanmuuttaneen ystävänä). Uhkaavissa tilanteissa on tärkeää vetäytyä pois, suojata itsensä ja ilmoittaa uhasta henkilökunnalle. Suosittelemme että keskuksissa vapaaehtoiset käyttävät ainoastaan etunimeään eivätkä luovuta omia yhteystietojaan asukkaille. Vapaaehtoiset käyttävät vastaanottokeskuksessa Punaisen Ristin vapaaehtoisliiviä ja nimilappua.

Suomen Punaisessa Ristissä emme hyväksy minkäänlaista seksuaalista häirintää, ahdistelua tai hyväksikäyttöä. Kaikenlainen seksuaalinen kanssakäyminen ja romanttiset suhteet turvapaikkaprosessissa olevien kanssa ovat vapaaehtoisilta ehdottomasti kiellettyjä. Tapaukset raportoidaan aina sisäiselle tarkastajalle. Jokaisen vapaaehtoisen tulee tutustua seksuaalisen häirinnän, ahdistelun, tai hyväksikäytön ehkäisyä ja toimintatapoja koskevaan linjaukseen ja ohjeisiin.

Vapaaehtoisten ei tulisi myöskään lainata tai antaa rahaa tai tehdä hankintoja vastaanottokeskuksen asukkaille. Vapaaehtoiset eivät myöskään saa tehdä omavaltaisia päätöksiä toiminnan järjestämisestä. Toiminnasta sovitaan aina henkilökunnan sekä osaston kanssa. Toimintaa koordinoidaan osastossa, jonka tehtävä on tukea vapaaehtoisia.

Jokaisessa organisaatiossa ja työyhteisössä voi tapahtua väärinkäytöksiä ja epäasiallista toimintaa. On tärkeää, että tieto epätoivotusta toiminnasta tulee ilmi mahdollisimman pian, jotta voidaan selvittää, mistä on kyse ja tarvittaessa ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin.

Ilmoituksen väärinkäytösepäilystä voi tehdä kuka tahansa. Epäily riittää, ilmoituksen tekijällä ei tarvitse olla erityistä näyttöä epäilyn tueksi, vaan perusteltu epäily riittää. Kaikki ilmoitukset käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti. Ilmoituksen tekijän henkilöllisyys pidetään luottamuksellisena koko prosessin ajan. Tee ilmoitus rikkomukseen kohdistuvasta epäilystä, kun epäily koskee mahdollista väärinkäytöstä, epäeettistä toimintaa, häirintää tai epäasiallista kohtelua Punaisessa Ristissä. Väärinkäytös voi olla myös seksuaalista häirintää, ahdistelua ja hyväksikäyttöä tai eettisten ohjeiden rikkomista.

Ilmoituksen voi tehdä anonyymisti väärinkäytösilmoituksen kautta.

Lisätietoa: *Ohje väkivalta- ja uhkatilanteiden varalle, Seksuaalisen häirinnän ja hyväksikäytön ehkäisyn linjat ja verkkokoulutus, Väärinkäytösilmoitustyökalu ja PSEA linjat*

Terveys

Hyvällä käsi- ja yskimishygienialla voidaan ehkäistä infektioiden leviämistä tehokkaasti. Vapaaehtoisia ei rokoteta tai heille ei tehdä muita tutkimuksia, mikäli ei ole erityistä terveydellistä vaaraa.

Vapaaehtoiset huolehtivat itse perusrokotuksensa (polio, jäykkäkouristus, kurkkumätä, MPR) kuntoon. Mikäli terveydenhuollosta vastaava henkilö harkitsee ja päättää hepatiittirokotteen tarpeellisuudesta ja vapaaehtoinen toimii sellaisen ryhmän/asukkaan kanssa, jolloin tartuntavaara on olemassa, voidaan hepatiittirokote antaa.

Myös asukkaita kannattaa perehdyttää ja opastaa hygieniakysymyksissä, jotta he eivät levitä infektioita.

Miten käyttäydytään

Vapaaehtoiset ovat vastaanottokeskuksissa vieraita. Keskuksen vierailuaikoja, sääntöjä ja henkilökunnan ohjeita tulee noudattaa. Vierailun/vuoron loppuun käydään henkilökunnan tai oman toimintaryhmän vastuunohjaajan kanssa lyhyesti läpi sen kulku. Asiakkaille ei saa tuoda mitään tavaraa, syötävää tai juotavaa ellei tästä ole erikseen sovittu henkilökunnan kanssa.

On tärkeää kohdata asukkaat ihmisinä. Kohtaa ihmiset ystävällisesti, rauhallisesti ja hymyile. Käytä aikaa jutteluun ja läsnäoloon. Puhu selkeää suomea.

Uskonto ja politiikka

Uskontoon ja politiikkaan liittyvät asiat eivät kuulu Punaisen Ristin toimintaan. Vapaaehtoiset ja työntekijät eivät ota kantaa poliittisiin tai uskonnollisiin mielipiteisiin tai käytä minkään maan

kansallisia tunnuksia. Punaisen Ristin toiminnassa kohtaavat ihmiset, eivät uskonnot tai poliittiset näkemykset.

Punaisen Ristin mandaatti vastaanotossa

Suomen Punainen Risti perustaa vastaanottokeskuksia ja hätämajoitusyksiköitä yhteistyössä viranomaisten kanssa ja heidän valtuuttamana. Punainen Risti ei osallistu kansainvälistä suojelua koskevien päätösten tekemiseen. Vapaaehtoisten ja työntekijöiden ei tule ottaa kantaa maahanmuuttopolitiikkaan.

Jos toiminnan yhteydessä tunnistetaan viranomaisten tai vastaanottopalveluita tarjoavien väärinkäytöksiä tai kansainvälistä suojelua hakevien tai tilapäistä suojelua saavien epäasiallista kohtelua, asioista raportoidaan toiminnasta vastaavalle. Asiat otetaan esille asianmukaisesti (hallitusti) oikeiden vastuutahojen kanssa.

Lisätietoa ja materiaalia RedNetin SPR maahanmuuttotyön ryhmässä

<https://rednet.punainenristi.fi/maahanmuuttoty%C3%B6> sekä Osastotoimistossa

<https://rednet.punainenristi.fi/osastotoimisto> .

<https://www.punainenristi.fi/vaarinkaytosilmoitus/>